

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ БОТАНІКИ ІМ. М.Г. ХОЛОДНОГО

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор Інституту ботаніки

член-кор. НАН України

 Сергій МОСЯКІН

наказ № 24 від «06» 12.2024

ПОЛОЖЕННЯ
про організацію освітнього процесу в Інституті ботаніки
ім. М.Г. Холодного НАН України

«СХВАЛЕНО»

Вченою радою

Інституту ботаніки

протокол № 14

від «05» 12.2024

Київ

1.1. Мета та принципи організації освітнього процесу

Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України (далі – Інститут ботаніки) є провідною науковою та науково-освітньою установою України в галузі ботанічних наук, що здійснює освітню діяльність на третьому (освітньо-науковому) та четвертому (науковому) рівні вищої освіти. Діяльність Інституту ботаніки спрямована на підготовку конкурентоспроможних фахівців, здатних забезпечити інтелектуальний, інноваційний та біотехнологічний розвиток України, а також на створення умов для самореалізації особистості у науковому пошуку.

Метою освітньої діяльності Інституту ботаніки є формування стимулюючого та мотиваційного навчального середовища, що забезпечує високу якість підготовки наукових кадрів та їхню затребуваність на вітчизняному та міжнародному ринках праці.

Освітній процес ґрунтується на принципах:

- студентоцентрованості та академічної свободи;
- автономії та академічної доброчесності;
- науковості, гуманізму та демократизму;
- наступності, безперервності та інтеграції науки і освіти;
- прозорості, публічності та відкритості;
- незалежності від втручання політичних партій, громадських або релігійних організацій.

Організація освітнього процесу в Інституті ботаніки – це інтелектуальна та творча діяльність у сфері вищої освіти і науки, яка реалізується через систему освітньо-наукових заходів. Вона спрямована на передачу, засвоєння, примноження та застосування здобувачами вищої освіти набутих компетентностей у професійній діяльності. Положення про організацію освітнього процесу (далі – Положення) визначає комплекс організаційно-управлінських та науково-методичних заходів, що впроваджуються в Інституті ботаніки для створення умов здобуття якісної вищої освіти, а також задоволення інших освітніх потреб здобувачів в умовах очного та заочного навчання.

1.2. Нормативно-правова база організації освітнього процесу

Нормативно-правову базу організації освітнього процесу в Інституті ботаніки становлять: Конституція України, Закони України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про забезпечення функціонування української мови як державної»; Постанови Кабінету Міністрів України, що регламентують підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук, зокрема Постанова Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261 «Про Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)»; накази, розпорядження та листи Міністерства освіти і науки України (МОН України); регламенти та рекомендації Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти

(далі – Національне агентство); відомчі та локальні акти, зокрема Постанови Президії НАН України, Статут Інституту ботаніки, розпорядження директора Інституту ботаніки, а також це Положення та інші внутрішні документи, що регулюють наукову та освітню діяльність; чинні міжнародні договори України з питань освіти і науки, укладені та ратифіковані в установленому законодавством порядку.

Освітня діяльність в Інституті ботаніки здійснюється на підставі ліцензій, виданих МОН України у порядку, визначеному законодавством, та сертифікатів про акредитацію освітньо-наукових програм, виданих Національним агентством або іншими акредитаційними агентствами (зокрема іноземними), що визнані в Україні відповідно до встановлених норм.

1.3. Захист персональних даних учасників освітнього процесу

Захист персональних даних учасників освітнього процесу в Інституті ботаніки здійснюється відповідно до Закону України «Про захист персональних даних» на підставі добровільної згоди суб'єктів на їх обробку. Персональні дані здобувачів та науково-педагогічних працівників обробляються в Єдиній державній електронній базі з питань освіти (ЄДЕБО) та внутрішніх реєстрах установи з метою забезпечення освітньої діяльності, ведення наукового обліку та реалізації прав учасників процесу. Інститут гарантує конфіденційність інформації та вживає необхідних організаційно-технічних заходів для захисту персональних даних від несанкціонованого доступу або незаконного використання відповідно до вимог чинного законодавства.

1.4. Мовна політика

Мовою освітнього процесу в Інституті ботаніки є державна мова відповідно до Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». З метою інтеграції у міжнародний науковий простір та сприяння академічній мобільності Інститут має право приймати рішення про викладання окремих освітніх компонент англійською та/або іншими іноземними мовами, за умови забезпечення належного рівня опанування здобувачами матеріалу цих дисциплін і державною мовою. Для викладання іноземною мовою Інститут ботаніки може формувати окремі групи або розробляти індивідуальні освітні траєкторії для громадян України та іноземців, забезпечуючи при цьому обов'язкове вивчення ними державної мови як окремої освітньої компоненти. Перелік іноземних мов, що використовуються в освітньому процесі, та порядок їх застосування визначаються рішенням Вченої ради Інституту ботаніки.

1.5. Рівні та ступені вищої освіти

Підготовка фахівців в Інституті ботаніки здійснюється за відповідними освітньо-науковими та науковими програмами на таких рівнях вищої освіти: третьому (освітньо-науковому) рівні, що передбачає здобуття ступеня

доктора філософії шляхом успішного виконання освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації; та науковому рівні, що передбачає здобуття ступеня доктора наук шляхом самостійної підготовки або навчання в докторантурі та публічного захисту наукових досягнень у вигляді дисертації або сукупності статей. Здобуття вищої освіти на кожному з цих рівнів базується на принципі інтеграції наукової діяльності в освітній процес та є підставою для присудження відповідного ступеня згідно з чинним законодавством України.

1.6. Документи про вищу освіту та академічні довідки

Документ про вищу освіту видається Інститутом ботаніки особі, яка успішно виконала освітньо-наукову програму та пройшла атестацію (захист дисертаційної роботи). Форми дипломів для акредитованих програм затверджуються МОН України, а для неакредитованих – Вченою радою Інституту. Здобувачі можуть отримати диплом доктора філософії або доктора наук. Документи заповнюються українською та англійською мовами; у разі розбіжностей перевагу має текст державною мовою. Інформація про видані дипломи обов'язково вноситься до ЄДЕБО відповідальною особою не раніше ніж за 30 днів до дати захисту та не пізніше дати закінчення навчання. Видача здійснюється на підставі наказу директора про завершення навчання та фіксується у журналі реєстрації підписами сторін. Для осіб, що навчалися за державним замовленням, дипломи виготовляються за кошти бюджету, для інших – за кошти фізичних чи юридичних осіб. У разі навчання за спільними програмами Інститут має право видавати спільні (подвійні) дипломи за зразком, погодженим вченими радами установ-партнерів.

Дублікати документів видаються у разі їх втрати, пошкодження, виявлення помилок, зміни статевої належності власника або невідповідності зразку на дату видачі. Дублікат виготовляється за формою, чинною на момент видачі, але з відтворенням назви установи, яку вона мала на дату випуску. Підставою для видачі є заява на ім'я директора. Інформація для дубліката додатка береться з архіву Інституту ботаніки, бази ЄДЕБО або індивідуального навчального плану (залікової книжки). Видача дублікату реєструється в окремому журналі обліку.

Академічна довідка видається у разі відрахування здобувача, переведення, поновлення або в межах академічної мобільності. Академічна довідка про виконання освітньо-наукової програми доктора філософії є обов'язковим документом для подання у разову спеціалізовану вчену раду. До довідки не вносяться дисципліни, з яких здобувач отримав незадовільні оцінки. Якщо здобувач відрахований з першого курсу без складання контрольних заходів, видається довідка із записом, що заліки та екзамени не склалися. Документ підписується директором Інституту та керівником підрозділу, відповідального за підготовку наукових кадрів, засвідчується гербовою печаткою та реєструється у встановленому порядку.

РОЗДІЛ 2. ЗМІСТ ТА СКЛАДОВІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

2.1. Зміст освіти

Зміст вищої освіти в Інституті ботаніки – це зумовлена цілями суспільства та потребами сучасної науки система компетентностей, що базується на поєднанні знань, умінь, навичок та способів мислення, які відображені у програмних результатах навчання. Зміст включає обов'язкову складову, визначену стандартами вищої освіти та освітньо-науковими програмами, а також вибірккову складову, що забезпечує реалізацію індивідуальної освітньої траєкторії здобувача. Реалізація змісту освіти здійснюється підрозділами Інституту відповідно до його Статуту. Основними нормативними документами, що регламентують цей процес, є освітньо-наукова програма та навчальний план, які впроваджуються через наукову, навчальну та творчу діяльність.

2.2. Учасники освітнього процесу

Учасниками освітнього процесу в Інституті ботаніки є здобувачі вищої освіти (аспіранти, докторанти), особи, які навчаються за сертифікатними програмами або програмами академічної мобільності, а також наукові та науково-педагогічні працівники. Права та обов'язки учасників визначаються Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту» та «Про наукову і науково-технічну діяльність».

Робочий час наукових працівників становить 36 годин на тиждень і включає навчальну, методичну, наукову та організаційну роботу. Максимальне навчальне навантаження на одну ставку наукового працівника не перевищує 600 годин на навчальний рік. В Інституті ботаніки навчальне навантаження науковців інтегрується у їхню загальну професійну діяльність із відповідною оплатою праці. Норми часу та факт виконання індивідуального плану викладача затверджуються керівництвом Центру освітньо-наукового підготовки (далі – ЦНОП) Інституту ботаніки на підставі відповідних наказів.

До освітнього процесу активно залучаються стейкхолдери як гаранті якості освіти. Вони беруть участь у розробленні та оновленні освітніх програм, проведенні занять, практик, атестації здобувачів та профорієнтаційній роботі. До основних груп стейкхолдерів належать:

- держава (нормативне регулювання та державне замовлення);
- роботодавці та бізнес-структури, зацікавлені у фахівцях високої кваліфікації;
- здобувачі вищої освіти та випускники Інституту ботаніки;
- академічні наукові, освітні та природоохоронні установи України та світу;
- громадські організації та наукові спілки, зацікавлені у розвитку ботанічної науки та біотехнологій.

2.3 Стандарти вищої освіти

Стандарт вищої освіти – це сукупність вимог до змісту та результатів освітньої діяльності, які є спільними для всіх освітніх програм у межах певного рівня вищої освіти та спеціальності. Стандарти розробляються відповідно до Національної рамки кваліфікацій і використовуються для оцінювання якості вищої освіти та результатів навчання за відповідними спеціальностями в Інституті ботаніки.

Стандарт вищої освіти визначає такі обов'язкові вимоги до освітньої програми:

- обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття ступеня доктора філософії;
- вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання, та очікувані результати їхньої підготовки;
- перелік обов'язкових компетентностей випускника;
- нормативний зміст підготовки, сформульований у термінах результатів навчання;
- форми атестації здобувачів вищої освіти;
- вимоги до створення міждисциплінарних освітньо-наукових програм;
- вимоги професійних стандартів (за їхньої наявності).

Стандарти вищої освіти за спеціальностями, за якими здійснюється підготовка в Інституті ботаніки, розробляються Міністерством освіти і науки України та затверджуються за погодженням із Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти. У разі відсутності затвердженого стандарту за певною спеціальністю, вимоги до освітньо-наукової програми визначаються Інститутом ботаніки самостійно з урахуванням вимог законодавства, рекомендацій Національного агентства або проєктів незатверджених стандартів.

2.4. Освітньо-наукова програма

Освітньо-наукова програма (далі – ОНП) розробляється на основі стандарту вищої освіти відповідної спеціальності. У разі його відсутності програмні результати навчання мають відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для восьмого рівня (доктора філософії). ОНП набуває офіційного статусу після її затвердження Вченою радою Інституту ботаніки та оприлюднення на офіційному веб-сайті (<https://botany.kiev.ua/>). У межах однієї спеціальності можуть функціонувати декілька ОНП, кожна з яких проходить процедуру акредитації.

Інститут дотримується політики прозорості: публічна інформація про ОНП, перелік її компонентів та обсяг у кредитах ЄКТС розміщується на офіційному сайті Інституту ботаніки (<https://botany.kiev.ua/>). Структура, порядок розроблення та оновлення ОНП регламентуються внутрішнім Положенням Інституту ботаніки про освітньо-наукову програму.

2.5. Гарант та група забезпечення освітньої програми

Для кожної ОНП наказом директора Інституту призначається гарант та створюється група забезпечення (проектна група). До складу групи залучаються наукові та науково-педагогічні працівники відповідного профілю, здобувачі вищої освіти та зовнішні стейкхолдери.

Керівник проектної групи (гарант): призначається з-поміж наукових працівників Інституту, які мають науковий ступінь та стаж науково-педагогічної або наукової роботи не менше десяти років, або має почесні освітянські звання. Керівник не може одночасно очолювати проектні групи за різними спеціальностями в межах одного навчального року.

Склад проектної групи (для рівня доктора філософії): включає не менше трьох осіб, які працюють в Інституті за основним місцем роботи, мають науковий ступінь та вчене звання. З них не менше двох осіб повинні бути докторами наук та/або мати вчене звання професора.

Гарант та група забезпечення відповідають за розроблення, реалізацію, моніторинг та періодичний перегляд ОНП з метою підвищення якості підготовки фахівців.

Права та обов'язки членів групи забезпечення деталізуються у Положенні про гаранта та групу забезпечення освітньої програми Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України.

2.6. Силабус і навчально-методичний комплекс дисциплін

Розробка навчально-методичного комплексу дисциплін (далі – НМКД) здійснюється науковими та науково-педагогічними працівниками, за якими закріплено відповідну освітню компоненту. Структура комплексу визначається внутрішнім Положенням Інституту ботаніки, а персональну відповідальність за його зміст та якість несе безпосередньо викладач. Контроль за відповідністю НМКД освітній програмі покладається на гаранта ОП, а за наявністю та належним оформленням матеріалів – на підрозділ, що забезпечує науково-освітню підготовку (аспірантуру). НМКД формується в електронному вигляді та є доступним для здобувачів.

Окремою складовою комплексу є силабус, який містить інформацію про зміст дисципліни, види робіт, форми контролю, критерії оцінювання та рекомендовану літературу. Силабус виступає інструментом взаємної відповідальності викладача та здобувача, забезпечуючи прозорість навчання та формування індивідуальної освітньої траєкторії. Контроль за реалізацією силабусу здійснюють гарант ОНП та завідувач ЦНОП.

Навчальні та методичні видання, що подаються на розгляд Вченої ради Інституту ботаніки для отримання рекомендаційного грифу, проходять обов'язкову перевірку на наявність текстових збігів (плагіату) за допомогою рекомендованих програмних сервісів. Експертна оцінка видань здійснюється з урахуванням вимог Положення про академічну доброчесність Інституту ботаніки. За умови позитивного висновку експертів матеріали схвалюються науково-методичною комісією та рекомендуються до видання рішенням Вченої ради Інституту.

2.7. Навчальні плани, робочі навчальні плани

Кількість освітніх компонент на один навчальний рік не повинна перевищувати 16, враховуючи практичну підготовку. Обсяг однієї навчальної дисципліни циклів загальної та професійної підготовки, як правило, становить не менше 3 кредитів ЄКТС.

Навчальний план освітньо-наукової програми розробляється гарантом ОНП (керівником проектної групи), погоджується керівником ЦНОП, затверджується рішенням Вченої ради Інституту ботаніки та вводиться в дію наказом директора. Навчальні плани для підготовки іноземних громадян за акредитованими програмами розробляються з урахуванням нормативних вимог щодо навчання іноземців державною мовою.

На основі навчального плану на поточний навчальний рік складається робочий навчальний план. Він містить деталізований розподіл годин аудиторної та самостійної роботи, терміни практичної підготовки та атестації здобувачів. Робочий навчальний план центром науково-освітньої підготовки, візується гарантом ОНП та затверджується директором Інституту ботаніки.

2.8. Моніторинг та вимірювання в освітньому процесі

Освітні вимірювання в Інституті ботаніки спрямовані на аналіз ступеня досягнення стратегічних цілей установи за допомогою ключових показників діяльності. Моніторинг здійснюється за такими напрямками: наукова та інноваційна діяльність; освітній процес; інтернаціоналізація науково-освітнього простору.

Інструментами вимірювання виступають рейтингові системи, та система опитувань. У рейтинговій системі включено внутрішнє рейтингування наукових працівників, а також моніторинг позицій установи у зовнішніх (міжнародних та національних) наукометричних базах. Система опитувань включає регулярне анкетування учасників освітнього процесу та зовнішніх стейкхолдерів (роботодавців, випускників, представників академічної спільноти) згідно з внутрішніми порядками Інституту. Це дозволяє оцінити задоволеність освітнім середовищем та обґрунтувати заходи щодо модернізації матеріально-технічної бази й організаційної роботи.

Основними параметрами вимірювання якості освіти в науковій установі є:

- рейтинг здобувачів за результатами проміжного та підсумкового контролю;
- аналіз результатів заліково-екзаменаційних сесій та виконання індивідуальних планів наукової роботи;
- оцінка якості практичної підготовки та атестації здобувачів;
- моніторинг кар'єрного шляху та працевлаштування випускників.

Особистий рейтинг здобувача вищої освіти формується на основі його академічної успішності, результативності науково-технічної діяльності

(публікації, участь у грантах, патенти), активності у міжнародних програмах та участі у громадському житті наукової спільноти.

Процеси вимірювання та аналізу даних адмініструє центр науково-освітньої підготовки, який є відповідальним за забезпечення якості вищої освіти в Інституті. Отримані результати є підставою для прийняття управлінських рішень щодо вдосконалення освітньо-наукових програм та освітнього процесу загалом.

РОЗДІЛ 3. ЗАГАЛЬНИЙ ПОРЯДОК ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

3.1. Форми здобуття освіти

Основними формами здобуття вищої освіти є:

- очна (денна, вечірня – для підготовки докторів філософії),
- заочна.

Очна (денна) форма здобуття вищої освіти передбачає проведення навчальних занять та практичної підготовки не менше 30 тижнів упродовж навчального року.

Заочна форма здобуття вищої освіти – спосіб організації навчання здобувачів вищої освіти шляхом поєднання навчальних занять і контрольних заходів під час короткочасних сесій та самостійного оволодіння освітньою програмою в період між ними. Тривалість періоду між навчальними заняттями та контрольними заходами не може бути меншою, ніж один місяць.

Інститут ботаніки може передбачити використання мережевих форм здобуття вищої освіти, залучаючи до освітнього процесу інших суб'єктів освітньої діяльності, що взаємодіють між собою на договірних засадах. Інститут ботаніки запроваджує елементи дуальної форми здобуття вищої освіти здобувачами всіх форм навчання, що передбачає навчання на робочому місці на підприємствах, в установах та організаціях для набуття певної кваліфікації обсягом від 25 % до 60 % загального обсягу освітньої програми на основі договору. Навчання на робочому місці передбачає виконання посадових обов'язків відповідно до трудового договору. Дуальна освіта здійснюється на підставі договору між університетом та роботодавцем.

3.2 Форми організації освітнього процесу та види навчальних занять

Освітній процес в Інституті ботаніки здійснюється за такими формами:

- навчальні заняття;
- самостійна робота;
- практична підготовка;
- контрольні заходи.

В умовах дії карантинних обмежень, воєнного стану, виникнення надзвичайних ситуацій техногенного або природного характеру, освітній процес в Інституті за рішенням Вченої ради може організовуватися за

змішаною формою, що передбачає поєднання очного та дистанційного опанування освітніх компонент.

Під час дії надзвичайних обставин Інститут ботаніки забезпечує проведення освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання за допомогою доступних технічних засобів комунікації (платформи Zoom, Google Meet, Microsoft Teams тощо). Тривалість навчальних занять у синхронному режимі визначається науковим працівником з урахуванням специфіки дисципліни та технічних можливостей учасників освітнього процесу, але в межах загального обсягу годин, передбачених робочим навчальним планом Інституту.

3.2.1. Види навчальних занять

Освітній процес в Інституті ботаніки передбачає проведення навчальних занять у традиційній та дистанційній формах (із використанням технічних засобів комунікації). Організація дистанційного навчання здійснюється на підставі наказу директора Інституту з обов'язковим дотриманням вимог щодо відеофіксації та забезпечення доступу всіх учасників освітнього процесу до обраних платформ.

Основними видами навчальних занять є:

Лекція – основний вид заняття, призначений для засвоєння теоретичного матеріалу. Тематика лекцій визначається програмою освітньої компоненти та відображається у силабусі. Лектор має право на вільне трактування навчального матеріалу, вибір форм і засобів його викладення. Лекції проводяться професорами, провідними або старшими науковими співробітниками. Лектор відповідає за розробку контрольних завдань (білетів, тестів) відповідно до навчального плану.

Практичне заняття – вид заняття, що передбачає детальний розгляд теоретичних положень та формування практичних умінь і навичок через виконання індивідуальних завдань. Практичні заняття можуть проводитися як на реальних робочих місцях у наукових підрозділах Інституту, так і дистанційно.

Лабораторне заняття – передбачає проведення здобувачем натурних або імітаційних експериментів (дослідів) під керівництвом викладача. Метою лабораторного заняття є підтвердження теоретичних знань та набуття навичок роботи з науковим обладнанням і лабораторним устаткуванням. Лабораторне заняття проводяться у спеціалізованих лабораторіях або в умовах реального професійного середовища. Заміна лабораторного заняття іншими видами занять, як правило, не допускається.

Семінарське заняття – форма заняття, що базується на дискусійному обговоренні попередньо визначених тем. Здобувачі готують тези виступів, доповіді або реферати. Семінарське заняття можуть проводитися у формі тренінгів, круглих столів або наукових дебатів.

Індивідуальні заняття – проводяться для перевірки виконання індивідуальних завдань або поглибленого опанування матеріалу, зокрема під

час науково-дослідної роботи. Форму проведення індивідуального заняття (співбесіда, тестування, відеоконференція тощо) визначає викладач.

Консультація – допоміжний вид заняття, під час якого здобувач отримує відповіді на конкретні питання або пояснення складних аспектів програми. Консультації можуть бути індивідуальними або груповими, зокрема під час підготовки до атестації, участі в програмах академічної мобільності чи наукових конкурсах.

Навчальні заняття проводяться в академічних або навчальних групах. Академічна група формується для реалізації конкретної освітньо-наукової програми (навіть за наявності одного здобувача). Навчальні групи створюються для вивчення вибіркових дисциплін або спільних компонент у межах однієї галузі знань.

3.2.2. Самостійна робота здобувачів

Самостійна робота здобувачів це форма організації освітнього процесу, що передбачає виконання запланованих навчальних і наукових завдань здобувачами під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі (зокрема із застосуванням дистанційних технологій). Навчальний час, відведений для самостійної роботи, регламентується робочим навчальним планом та силабусом відповідної освітньої компоненти. Зміст самостійної роботи забезпечується навчально-методичними матеріалами та рекомендаціями викладача. Вимоги щодо організації, проведення та контролю за всіма видами самостійної роботи визначаються Положенням про організацію самостійної роботи здобувачів вищої освіти в Інституті ботаніки.

3.2.3. Практична підготовка аспірантів

Практична підготовка є обов'язковим компонентом освітньо-наукової програми і спрямована на набуття здобувачем професійних навичок та компетентностей. Порядок проведення аспірантської практики визначається Положенням про практику здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в Інституті ботаніки. Педагогічна (асистентська) практика може реалізовуватися на базі закладів вищої освіти, з якими Інститутом укладено договори про співпрацю, що забезпечує здобувачам можливість участі в освітньому процесі на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях. Науково-дослідна практика здійснюється безпосередньо у профільних наукових підрозділах (відділах) Інституту ботаніки та спрямована на апробацію результатів власного наукового дослідження.

3.2.4. Контрольні заходи

Контрольні заходи в Інституті ботаніки дають змогу встановити ступінь досягнення здобувачем результатів навчання, визначених освітньо-науковою програмою. На початку вивчення кожної дисципліни здобувачі

ознайомлюються зі змістом, формами контролю та критеріями оцінювання, що зафіксовані у силабусі та оприлюднені на офіційному сайті Інституту.

Система контролю включає:

- поточний контроль, який здійснюється під час практичних, лабораторних та семінарських занять. Результати заносяться викладачем до журналу обліку роботи академічної групи;

- атестаційний (проміжний) контроль, який проводиться після вивчення логічно завершеної частини дисципліни (модуля) з метою систематизації знань;

- семестровий (підсумковий) контроль, який проводиться у формі екзамену або заліку (диференційованого заліку) в терміни, передбачені графіком освітнього процесу.

- атестація здобувачів є підсумковою перевіркою результатів навчання за програмою загалом.

Організація семестрового контролю:

- залік (диференційований залік) виставляється на останньому занятті за результатами поточної роботи здобувача та виконання індивідуальних завдань;

- семестровий екзамен, на якому можуть бути присутні гарант ОП та представники Центру науково-освітньої підготовки, передбачає перевірку засвоєння теоретичного та практичного матеріалу;

- розклад семестрового контролю оприлюднюється на офіційному сайті Інституту ботаніки не пізніше ніж за місяць до початку сесії.

Семестровий контроль та атестація в умовах карантину/воєнного стану або надзвичайної ситуації можуть проводитися дистанційно в синхронному режимі (відеоконференції Zoom, Google Meet тощо) з обов'язковою відеофіксацією та автентифікацією здобувача (пред'явлення документа, що посвідчує особу). За організацію цього процесу відповідає керівник Центру науково-освітньої підготовки.

Здобувачі, які отримали незадовільні оцінки, мають право ліквідувати заборгованість до початку наступного семестру. Повторне складання допускається не більше двох разів: перший раз – викладачеві, другий раз – комісії, створеній наказом директора Інституту. До складу комісії включаються викладач дисципліни та наукові працівники близького профілю.

Аспірантам, які не ліквідували заборгованість до дати звітування, рішенням Вченої ради Інституту призначається повторне звітування або розглядається питання про відрахування.

Здобувачі мають право подати апеляцію на отриману оцінку, яку розглядає апеляційна комісія Інституту ботаніки. Безпосередній контроль за підготовкою та проведенням сесії здійснює ЦНОП.

3.3. Атестація здобувачів вищої освіти

Атестація здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук є завершальним етапом освітньо-наукового процесу. Вона

здійснюється на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації. Для ступеня доктора філософії атестація проводиться спеціалізованою вченою радою, утвореною Інститутом ботаніки для проведення разового захисту. Для ступеня доктора наук атестація проводиться постійно діючою спеціалізованою вченою радою.

Обов'язковою умовою допуску до захисту є повне та успішне виконання аспірантом індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи, що підтверджується висновком наукового керівника та рішенням Вченої ради Інституту. Стан готовності дисертації аспіранта до захисту визначається науковим керівником (або консенсусним рішенням двох керівників). Кінцевим етапом перед поданням до ради є отримання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації за результатами фахового семінару.

Дисертація та наукові публікації здобувача проходять обов'язкову перевірку на плагіат перед початком процедури захисту відповідно до Положення про академічну доброчесність Інституту ботаніки. Атестація здійснюється відкрито і публічно. Порядок подання документів, створення разових рад та процедура захисту регламентуються Постановою КМУ № 44 від 12 січня 2022 р. «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» та внутрішніми інструктивними документами Інституту.

3.4 Порядок оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Оцінювання результатів навчання в Інституті ботаніки здійснюється відповідно до принципів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ECTS) та Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG). Оцінювання є ключовим інструментом підтвердження досягнення здобувачем програмних результатів навчання за кожною освітньою компонентою та освітньо-науковою програмою загалом.

Основними принципами оцінювання в Інституті є:

- об'єктивність та неупередженість: виключення суб'єктивного чинника під час перевірки знань;
- прозорість: критерії та шкала оцінювання заздалегідь оприлюднюються у силабусах дисциплін;
- валідність: відповідність методів оцінювання результатам навчання, визначеним програмою;
- академічна доброчесність: використання лише автентичних результатів роботи здобувача.

Оцінювання здійснюється за 100-бальною системою з подальшим переведенням у національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» або «зараховано», «не зараховано») та шкалу ECTS (A, B, C, D, E, FX, F).

Результати оцінювання фіксуються в електронних (паперових) відомостях успішності та індивідуальному навчальному плані здобувача. Здобувачі мають право на апеляцію результатів оцінювання відповідно до затвердженого Порядку.

3.5. Принципи та політики оцінювання

Принципами оцінювання результатів навчання в Інституті ботаніки є об'єктивність, систематичність та системність, плановість, єдність вимог та методики оцінювання; відкритість, прозорість, доступність та зрозумілість для кожного здобувача.

Оцінювання здійснюється державною мовою. Про використання іноземної мови при викладанні чи оцінюванні окремих компонент здобувачі інформуються до початку навчання. Валідність оцінювання забезпечується через прямий зв'язок між програмними результатами навчання (ПРН) та критеріями оцінювання, що зафіксовані у силабусі. Критерії є незмінними впродовж вивчення компоненти.

Система оцінювання забезпечує зворотний зв'язок, що дозволяє здобувачу коригувати свою освітню траєкторію. Пріоритет надається видам робіт, де аспіранти використовують результати власних наукових досліджень.

Запобігання конфліктам: Оцінювачі (наукові співробітники, залучені до викладання) мають бути ознайомлені з методами контролю. У разі конфлікту інтересів оцінювач зобов'язаний заявити самовідвід. Оцінювання має бути послідовним та справедливим для всіх здобувачів.

Інститут забезпечує особливі умови проведення контролю для осіб з особливими потребами або у разі підтвердженої медичною довідкою тимчасової непрацездатності (за заявою на ім'я директора або керівника ЦНОП). Неприпустимим є хабарництво чи надання необґрунтованих пільг.

Здобувач не має права використовувати сторонню допомогу чи недозволені засоби. Спроба списування або плагіат у роботі веде до оцінки «0» балів («незадовільно»). У разі порушення процедури контролю оцінювач припиняє захід, фіксує факт порушення доповідною запискою на ім'я керівництва ЦНОП в день проведення заходу.

3.6. Екзаменаційні матеріали

Екзаменаційні матеріали в Інституті ботаніки розробляються викладачем (науковим працівником) відповідно до вимог освітньо-наукової програми та силабусу конкретної освітньої компоненти. Вони можуть бути представлені у вигляді:

- екзаменаційних білетів (що містять теоретичні та проблемно-наукові питання);
- комплексних тестових завдань;

- творчих та науково-дослідних завдань (підготовка проєкту, аналіз наукового кейса, розв'язання фахових задач тощо).

Екзаменаційні матеріали повинні охоплювати весь програмний матеріал дисципліни та стимулювати здобувача до критичного мислення та синтезу знань. Викладач структурує навчальний матеріал за змістовими модулями, визначає форми контрольних заходів та формує чітку шкалу оцінювання, яка доводиться до відома здобувачів у силабусі на початку навчання.

Терміни проведення заходів контролю визначаються Графіком освітнього процесу на поточний рік. Графіки затверджуються заступником директора з наукової роботи або керівником ЦНОП та оприлюднюються не пізніше початку відповідного семестру.

Критерії оцінювання, розроблені науковим працівником, мають забезпечувати належну градацію результатів навчання (від порогового до просунутого рівня) і застосовуватися як до підсумкової оцінки, так і до окремих складових (модулів) дисципліни.

3.7. Стипендіальне забезпечення

Результати семестрового контролю та виконання індивідуального плану наукової роботи безпосередньо впливають на стипендіальне забезпечення здобувачів вищої освіти, які навчаються за кошти державного бюджету.

Процедура призначення стипендій аспірантам визначається законодавством України (зокрема Постановою КМУ № 882) та внутрішньою стипендіальною політикою Інституту ботаніки, що регламентується такими документами як Порядок призначення і виплати академічних стипендій в Інституті ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України; Положення про стипендіальну комісію Інституту ботаніки.

Ключовою умовою призначення стипендії є відсутність академічної заборгованості за результатами семестрового контролю, своєчасне та якісне звітування про виконання індивідуального плану наукової роботи на засіданні профільного наукового відділу (сектору) та Вченої ради Інституту. Призначення стипендій здійснюється на підставі рейтингу, сформованого за результатами оцінювання навчальних досягнень та наукових успіхів здобувача.

Здобувачі, які мають особливі досягнення у науковій діяльності (публікації у виданнях Scopus/WoS, патенти, перемоги у наукових конкурсах), можуть висуватися Вченою радою Інституту на отримання іменних стипендій (Стипендія Президента України, Кабінету Міністрів України, стипендії НАН України для молодих вчених тощо).

3.8. Визнання та перезарахування результатів навчання (трансфер кредитів)

Визнання та перезарахування результатів навчання з освітніх компонентів, а також переведення оцінок в інституційну шкалу оцінювання в

Інституті ботаніки здійснюється у процесі формування індивідуального навчального плану здобувача.

Ця процедура застосовується до здобувачів ступеня доктора філософії, які:

- переводяться до Інституту з інших наукових установ або закладів вищої освіти;
- переводяться на іншу освітньо-наукову програму в межах Інституту;
- поновлюються на навчання після академічної відпустки або відрахування;
- беруть участь у програмах академічної мобільності.

Порядок перезарахування кредитів регламентується Порядком визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті, а також Положенням про перезарахування результатів навчання в Інституті ботаніки. Ключовою умовою перезарахування є спорідненість змісту, яке відбувається через зіставлення програмних результатів навчання та змісту освітніх компонент.

Кількість кредитів ЄКТС перезарахованої дисципліни має бути не меншою за обсяг відповідної компоненти в ОНП Інституту. Документальним підтвердженням є наявність академічної довідки, додатка до диплома або сертифіката, що підтверджує успішне завершення навчання. Рішення про перезарахування приймається гарантом освітньо-наукової програми за погодженням із Центром науково-освітньої підготовки та затверджується розпорядженням директором Інституту ботаніки.

3.9. Оскарження процедури проведення та результатів оцінювання

Кожен здобувач вищої освіти в Інституті ботаніки має право на апеляцію (оскарження) результатів контрольних заходів, якщо він не погоджується з виставленою оцінкою або вважає, що під час проведення контролю було порушено встановлену процедуру. Апеляція може стосуватися як процедурних порушень (наприклад, невідповідність завдань програмі, технічні збої при дистанційній формі), так і змістовного оцінювання відповіді здобувача.

Апеляційна заява подається на ім'я директора Інституту або керівника Центру науково-освітньої підготовки у письмовому (або електронному) вигляді не пізніше наступного робочого дня після оголошення результатів контрольного заходу.

Для розгляду заяви наказом директора створюється апеляційна комісія у складі не менше трьох осіб. До складу комісії залучаються провідні науковці за профілем дисципліни та представники Ради молодих вчених (або представники здобувачів), які не брали участі в первинному оцінюванні.

За результатами засідання комісія може прийняти одне з рішень: 1) залишити попередню оцінку без змін; 2) підвищити оцінку (у разі виявлення необ'єктивності); 3) призначити повторне складання контрольного заходу (у разі виявлення процедурних порушень).

Порядок створення комісії, вимоги до розгляду заяв та оформлення підсумкового протоколу регламентуються Порядком оскарження результатів оцінювання контрольних заходів в Інституті ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України.

3.10. Академічна документація

3.10.1. Ведення академічної документації

Організація освітнього процесу в Інституті ботаніки передбачає ведення академічної документації, яка є підставою для підтвердження результатів навчання та наукової роботи здобувача. До основної академічної документації належать:

- особова справа здобувача вищої освіти;
- індивідуальний навчальний план (ІНП) та індивідуальний план наукової роботи;
- відомості обліку успішності (екзаменаційні та залікові відомості);
- журнал обліку роботи академічних груп;
- розклад навчальних занять, заліково-екзаменаційних сесій та графік атестації.

Академічна документація в Інституті ведеться в паперовому та електронному вигляді. Порядок її створення та ведення забезпечується Центром науково-освітньої підготовки, який відповідає за змістовне наповнення форм. За потреби електронні форми роздруковуються, завіряються підписами відповідальних осіб і печаткою Інституту ботаніки для передачі на архівне зберігання.

Право перегляду та контролю за веденням електронної документації мають:

- директор Інституту та заступник директора з наукової роботи;
- керівник Центру науково-освітньої підготовки;
- завідувач відповідного наукового відділу;
- гарант освітньо-наукової програми.

Здобувач має право на доступ до перегляду власного індивідуального навчального плану та відомостей про поточну й підсумкову успішність.

3.10.2. Особова справа здобувача вищої освіти

Особова справа аспіранта формується приймальною комісією Інституту ботаніки після його зарахування на навчання та ведеться відділом кадрів (сектором аспірантури) у хронологічному та логічному порядку впродовж усього періоду перебування здобувача в Інституті (до завершення підготовки, переведення або відрахування), а в разі поновлення чи трансферу документи оформлюються згідно з внутрішнім Порядком формування, ведення та зберігання особових справ в Інституті ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України.

3.10.3. Індивідуальний навчальний план, навчальна картка та відомості обліку успішності

Індивідуальний навчальний план (ІНП) аспіранта розробляється на весь період підготовки та є обов'язковим для виконання. Він формується на основі освітньо-наукової програми (ОНП) та включає вивчення обов'язкових компонент і вибіркові дисципліни в обсязі не меншому за 25% загальної кількості кредитів ЄКТС. Аспірант має право обирати дисципліни, пов'язані з темою дослідження, зокрема ті, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти, за погодженням із науковим керівником та дирекцією Інституту. ІНП та індивідуальний план наукової роботи (наукова складова ОНП) погоджуються науковим керівником і затверджуються Вченою радою Інституту протягом двох місяців з дня зарахування особи. Зміни до ІНП вносяться за обґрунтованою заявою аспіранта, погодженою керівником, та затверджуються Вченою радою. Для докторантів аналогічно формується індивідуальний план роботи, що затверджується Вченою радою протягом двох місяців.

Результати підсумкового оцінювання фіксуються в електронних та паперових формах: відомості обліку успішності, навчальній картці та ІНП. До ІНП та навчальної картки вносяться лише позитивні оцінки (від 60 балів), тоді як у відомість викладач заносить як позитивні, так і негативні результати, а також відмітку «не з'явився» за наявності поважних причин. Навчальна картка містить персональні дані за весь період навчання, ведеться в електронному вигляді, а після випуску або відрахування роздруковується, візується керівництвом Центру науково-освітньої підготовки та передається до особової справи. Будь-які виправлення в документації здійснюються відповідальними особами Центру за обґрунтованою заявою викладача. Результати контролю фіксуються за національною шкалою, 100-бальною системою та шкалою ЄКТС.

3.10.4. Розклад навчальних занять, семестрового контролю та атестації

Навчальні заняття в Інституті ботаніки проводяться за розкладом, що візується керівником Центру науково-освітньої підготовки та затверджується директором Інституту. На початку семестру може бути складений окремий розклад на лекційний тиждень (у разі сесійної або блочної побудови навчання). Тижневе навантаження здобувачів має суворо відповідати годинам, визначеним робочим навчальним планом освітньо-наукової програми. Розклад занять доводиться до відома викладачів та аспірантів не пізніше ніж за тиждень до їх початку. Графіки проведення заліково-екзаменаційних сесій та атестації (звітування) оприлюднюються не пізніше ніж за місяць до їх початку. Електронна версія розкладів розміщується на офіційному сайті Інституту ботаніки у розділі «Аспірантура та докторантура» (<https://botany.kiev.ua/aspirantura.htm>) . За необхідності паперові примірники розкладів розміщуються на інформаційних стендах ЦНОП.

3.10.5. Журнал обліку роботи академічних та навчальних груп

Журнал обліку роботи академічних та навчальних груп (далі – журнал) ведеться в Інституті ботаніки для моніторингу освітнього процесу, аналізу динаміки успішності та забезпечення прозорості оцінювання. Журнал є інструментом зворотного зв'язку між аспірантами, викладачами та адміністрацією Інституту. У журналі фіксуються: розклад занять, відвідування семінарських (практичних, лабораторних) занять, а також накопичені бали за всіма видами робіт, передбаченими силабусом (результати поточного контролю, модульних робіт, виконання індивідуальних завдань та відпрацювання пропущених занять). Оцінювання успішності в журналі здійснюється за 100-бальною шкалою з урахуванням накопичувальної системи, де кожен бал відповідає критеріям, визначеним у силабусі дисципліни. Журнал ведеться окремо за кожною освітньою компонентою відповідно до робочого навчального плану. Здобувачі мають право на безперешкодний доступ до перегляду особистих результатів своєї освітньої діяльності, зафіксованих у журналі.

РОЗДІЛ 4. АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

В умовах інтеграції до світового наукового простору Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України забезпечує впровадження різних форм національної та міжнародної академічної мобільності для здобувачів вищої освіти та наукових (науково-педагогічних) працівників. Учасники освітнього процесу мають право на участь у програмах мобільності відповідно до Статуту Інституту та Положення про академічну мобільність учасників освітнього процесу Інституту ботаніки, які встановлюють єдиний порядок організації навчання, стажування та проведення досліджень як в Україні, так і за її межами. Порядок регламентує цілі та завдання мобільності, організаційне забезпечення, обов'язки установ-партнерів, а також процедури звітування, визнання та перезарахування результатів навчання (кредитів ЄКТС), здобутих у закладі-партнері.

РОЗДІЛ 5. ПОНОВЛЕННЯ, ПЕРЕВЕДЕННЯ, ПЕРЕРИВАННЯ НАВЧАННЯ ТА ПОВТОРНЕ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

5.1. Прийом на навчання

Прийом на навчання до Інституту ботаніки здійснюється на конкурсній основі відповідно до ст. 44 Закону України «Про вищу освіту» та чинних Порядків прийому, затверджених МОН України. На їх основі Вчена рада Інституту щорічно затверджує Правила прийому, де визначається перелік освітньо-наукових та наукових програм, обсяги підготовки та терміни вступної кампанії. Підставою для зарахування є успішне проходження конкурсного відбору та укладання договору про навчання (а для контрактної форми – додаткового договору про надання платної освітньої послуги). Прийом до аспірантури для здобуття ступеня доктора філософії (PhD) осіб,

що мають ступінь магістра (спеціаліста), проводиться за результатами вступних іспитів; для вступників з інших галузей знань можуть бути призначені додаткові випробування.

Вступ до докторантури для здобуття ступеня доктора наук здійснюється на підставі значних наукових досягнень здобувача. Першочергове право на зарахування мають особи з вагомим науковим доробком: одноосібними монографіями, патентами та публікаціями у виданнях, що індексуються у міжнародних наукометричних базах (Scopus, Web of Science), а також штатні співробітники Інституту ботаніки, рекомендовані Вченою радою за результатами плідної наукової діяльності.

5.2. Відрахування, переривання навчання, поновлення і переведення осіб, які здобувають вищу освіту

Порядок відрахування, переривання навчання, поновлення і переведення осіб, які здобувають вищу освіту в Інституті ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України, а також надання їм академічної відпустки, регламентується чинним законодавством України (зокрема, Наказом МОН № 134 від 07.02.2024 р.) а також Порядком визнання результатів попереднього навчання, кредитів ЄКТС, зарахування освітніх компонентів, індивідуального плану наукової роботи, інші умови переведення здобувачів вищої освіти визначаються у Порядку визнання (перезарахування) результатів навчання в Інституті ботаніки імені М.Г. Холодного НАН України.

Підстави для відрахування здобувача:

- завершення навчання за відповідною освітньо-науковою (науковою) програмою;
- власне бажання здобувача;
- переведення до іншого закладу вищої освіти або наукової установи;
- невиконання індивідуального навчального плану або індивідуального плану наукової роботи;
- порушення умов договору (контракту) про навчання;
- порушення академічної доброчесності;
- інші випадки, передбачені законом України.

Обставини, що вважаються невиконанням індивідуального навчального плану:

- невикористання здобувачем у встановлений строк можливості покращити результати підсумкового контролю (перескладання) або отримання незадовільної оцінки за результатами повторного контролю;
- невикористання у встановлений строк права на оскарження (апеляцію) результатів контролю відповідно до Порядку оскарження результатів в Інституті ботаніки, або обґрунтоване відхилення такої скарги апеляційною комісією;

- наявність непогашеної академічної заборгованості з більш ніж двох освітніх компонент за результатами семестрового контролю на момент початку наступної сесії;
- систематичне невиконання наукової складової (відсутність публікацій, негативні звіти на засіданні відділу/Вченої ради), що підтверджується висновком наукового керівника.

РОЗДІЛ 6. СИСТЕМА ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ

6.1 Політика, принципи і процедури забезпечення якості

Функціонування внутрішньої системи забезпечення якості в Інституті ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України ґрунтується на Законі України «Про вищу освіту» та діє відповідно до Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG).

Політика забезпечення якості освіти в Інституті:

- встановлює спільні рамки щодо систем забезпечення якості навчання та викладання на національному, європейському та інституційному рівнях;
- забезпечує безперервне вдосконалення якості вищої освіти на рівні доктора філософії та доктора наук;
- підтримує взаємну довіру між усіма внутрішніми та зовнішніми стейкхолдерами (науковою спільнотою, роботодавцями, здобувачами), сприяючи мобільності та визнанню кваліфікацій;
- забезпечує публічність та доступність інформації про якість освіти на офіційних веб ресурсах Інституту ботаніки (<https://botany.kiev.ua/>).

Інститут реалізує політику якості через залучення зовнішніх стейкхолдерів, роботу Центру науково-освітньої підготовки та безпосередню участь наукових відділів. Основою системи є цикл PDCA (Plan-Do-Check-Act) – безперервне вдосконалення освітніх програм на основі моніторингу та зворотного зв'язку.

Інститут підтримує розвиток культури якості, де кожен учасник освітнього процесу – від аспіранта до директора – несе відповідальність за спільний результат. Система підзвітності охоплює всі рівні: здобувача, наукового керівника, гаранта освітньої програми, Вчену раду та адміністрацію Інституту.

Політика забезпечення якості Інституту ботаніки спрямована на інтеграцію результатів фундаментальних і прикладних наукових досліджень в освітній процес. Вона підтримує:

- функціонування внутрішньої системи моніторингу якості;
- розподіл відповідальності між адміністрацією Інституту, науковими відділами, Центром науково-освітньої підготовки та кожним учасником освітнього процесу;
- дотримання академічної доброчесності та свободи, системну протидію плагіату;
- запобігання нетолерантності та будь-яким формам дискримінації;

активне залучення зовнішніх стейкхолдерів (провідних вчених, представників галузевих установ, роботодавців) до вдосконалення освітніх програм.

Принципи забезпечення якості в Інституті ботаніки:

- інститут самостійно обирає форми забезпечення якості та несе первинну відповідальність за результати підготовки докторів філософії та докторів наук;
- врахування специфіки різних наукових напрямів (ботаніка, фітосоціологія, мікологія, фізіологія та біохімія рослин) та оцінка їхньої ефективності через ключові показники діяльності.
- прозорість усіх процедур оцінювання, атестації та управління, що сприяє розвитку інституційної культури якості;
- врахування запитів ринку праці та очікувань аспірантів, що передбачає постійне оновлення приладної бази, інформаційних ресурсів та методик досліджень;
- неухильне дотримання норм академічної етики та положень Кодексу академічної доброчесності Інституту.

Процедури забезпечення якості ґрунтуються на наступних положеннях і порядках:

- Порядку виявлення та запобігання академічному плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти Інституту ботаніки імені М.Г. Холодного НАН України
- Порядку опитування учасників освітнього процесу щодо якості освіти в Інституті ботаніки імені М.Г. Холодного НАН України,
- Положенні про освітньо-наукову програму Інституту ботаніки імені М.Г. Холодного НАН України.

6.2. Моніторинг якості та періодичний перегляд освітніх програм

Метою моніторингу та періодичного перегляду освітньо-наукових програм (ОНП) є узагальнення кращих практик, своєчасне виявлення негативних тенденцій та формування фактологічної бази для успішної акредитації. Відповідальність за дотримання процедур забезпечення якості ОНП покладається на Центр науково-освітньої підготовки та гарантів програм. Порядок здійснення цих заходів визначається Положенням про освітньо-наукову програму в Інституті ботаніки імені М.Г. Холодного НАН України, яке встановлює єдині норми щодо структури, змісту, розроблення, перегляду та оновлення ОНП. Перегляд і оновлення ОП здійснюють члени проєктної групи (групи забезпечення) за участю наукових відділів із залученням стейкхолдерів: провідних науковців, професіоналів-практиків, здобувачів вищої освіти та випускників. Результати моніторингу обов'язково включають аналіз сильних і слабких сторін ОНП (SWOT-аналіз), зокрема на основі висновків експертів Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (НАЗЯВО). Відповідальність за організацію оновлення ОНП та проведення внутрішньої і зовнішньої експертизи покладається безпосередньо на її гаранта.

6.3. Оцінювання здобувачів, вимірювання їхньої задоволеності та оприлюднення результатів

Необхідною передумовою забезпечення якості є регулярне опитування аспірантів щодо їхньої задоволеності освітньо-науковою програмою, окремими компонентами та організацією дослідницького процесу. Процедуру проведення та аналізу таких опитувань регламентує Порядок моніторингу якості освіти та опитування учасників освітнього процесу в Інституті ботаніки імені М.Г. Холодного НАН України. Опитування проводиться анонімно впродовж навчального року (зокрема, після завершення кожної дисципліни) та спрямоване на встановлення ефективності викладання, валідності оцінювання та відповідності реального навантаження аспіранта кредитам ЄКТС.

Центр науково-освітньої підготовки забезпечує збір та аналіз даних за допомогою інструментів електронного анкетування. Результати опитувань оприлюднюються у загальному вигляді на офіційному сайті Інституту та використовуються Гарантами для перегляду змісту освітніх програм. Оцінка викладачів здобувачами враховується при подовженні трудових відносин із науковими працівниками. Окрім опитувань, оцінювання аспірантів базується на рейтингу успішності, що формується на підставі прозорих результатів семестрового контролю та звітів про наукову роботу. Цей рейтинг є основою для призначення академічних стипендій здобувачам, які навчаються за державним замовленням.

6.4. Ресурсне забезпечення організації освітнього процесу.

Забезпечення освітнього процесу ресурсами та підтримка здобувачів в Інституті ботаніки відповідають Ліцензійним умовам та акредитаційним вимогам щодо матеріально-технічної та інформаційної бази. Ресурсне забезпечення включає:

- науково-дослідне середовище – спеціалізовані наукові лабораторії відділів Інституту ботаніки, дві конференц-зали для лекцій та семінарів, а також обладнані робочі місця у наукових відділах для проведення самостійної та дослідницької роботи аспірантів;
- інформаційні ресурси – використання наукової бібліотеки Інституту ботаніки, доступ до Національного гербарію України (KW), електронних каталогів, баз даних (JSTOR), платформ (PlutoF) та можливості публікацій даних з біорізноманіття в GBIF;
- соціальна інфраструктура – забезпечення іногородніх аспірантів місцями у гуртожитках готельного типу НАН України, а також медичне обслуговування та громадське харчування, організоване на договірній основі з відповідними установами;
- фінансове забезпечення – прозоре формування та використання фінансових ресурсів для підтримки освітньо-наукових програм, зокрема фінансування польових досліджень та експедицій, передбачених індивідуальними планами;

- моніторинг послуг – регулярне інформування здобувачів про нові ресурси та послуги (онлайн-підписки, програмне забезпечення для статистичної обробки даних тощо) та оцінка їх затребуваності.

6.5. Академічна доброчесність учасників освітнього процесу

Дотримання принципів академічної доброчесності всіма учасниками освітнього та наукового процесу в Інституті ботаніки (аспірантами, докторантами, науковими та науково-педагогічними працівниками) є фундаментальною умовою здобуття наукового ступеня. Ця сфера регламентується Положенням про академічну доброчесність учасників освітнього процесу Інституту ботаніки імені М.Г. Холодного НАН України.

Інститут забезпечує заходи щодо запобігання та виявлення академічного плагіату, фабрикації та фальсифікації результатів досліджень. Кожен учасник освітнього процесу несе персональну відповідальність за дотримання норм етики. Зокрема, всі наукові тексти (дисертації, статті, звіти) підлягають обов'язковій перевірці на наявність текстових запозичень за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення. Порушення норм академічної доброчесності є підставою для відмови у присвоєнні наукового ступеня або відрахування здобувача з аспірантури/докторантури.

РОЗДІЛ 7. САМОВРЯДУВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Метою самоврядування здобувачів в Інституті ботаніки є створення умов для наукової самореалізації особистості, формування організаторських навичок та лідерських якостей майбутніх вчених. Самоврядування здобувачів ступенів доктора філософії та доктора наук реалізується через Раду молодих вчених Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України, діяльність якої спрямована на захист прав молодих науковців, популяризацію науки, сприяння професійному зростанню та дотримання етичних норм.

Рада молодих вчених та представники здобувачів забезпечують:

- захист прав та інтересів аспірантів, зокрема у питаннях соціального захисту та стипендіального забезпечення, через участь у засіданнях Вченої ради Інституту та стипендіальної комісії;
- участь у рпроектних групах із розроблення та оновлення освітньо-наукових програм, моніторинг якості викладання та наукового керівництва;
- погодження рішень щодо відрахування здобувачів (крім випадків завершення навчання), поновлення на навчання та переведення в межах чинного законодавства;
- сприяння науково-дослідній роботі, організації наукових конференцій молодих вчених та міжнародному науковому обміну;
- співробітництво з Радами молодих вчених інших установ НАН України та закордонних наукових центрів;
- консультування щодо можливостей працевлаштування в науковій сфері та участі в грантових програмах.

РОЗДІЛ 8. СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ ЧИННИКИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

8.1 Супровід здобувачів з особливими освітніми потребами

Інститут ботаніки забезпечує систему заходів для створення рівного доступу до якісних знань та наукової діяльності здобувачів з особливими освітніми потребами. Навчання таких осіб здійснюється в інклюзивних групах або із застосуванням технологій дистанційного навчання. Інститут створює адаптовані умови, що включають: безперешкодний доступ до наукових лабораторій та адміністративних приміщень, використання спеціальних інформаційних технологій (зокрема збільшення текстів електронних форматів для осіб з порушеннями зору) та обладнання аудиторій проєкційними засобами. Супровід здобувачів з особливими потребами передбачає індивідуалізацію освітньої траєкторії: викладання матеріалу в найбільш прийнятній формі, надання консультаційної допомоги та додаткового часу для виконання завдань чи складання атестацій. Соціальний супровід спрямований на інтеграцію аспірантів у наукову спільноту через забезпечення умов для проходження вступних випробувань, залучення до роботи Ради молодих вчених та сприяння участі у суспільно-громадському житті й наукових заходах Інституту ботаніки.

8.2. Культурно-виховна та спортивна складова в освітньому процесі

Реалізація розвивального впливу культури та мистецтва на становлення особистості вченого є важливою складовою діяльності Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України. Формування духовного світу здобувача, гармонізація його професійного життя та сприяння інтеграції у наукове та соціальне середовище складають вагомий компонент освітнього процесу, що реалізується через роботу мовних клубів (зокрема «English Club»), проведення читань, присвячених видатним історичним та науковим постатям, а також організацію спільних відвідувань мистецьких заходів.

Важливою частиною підготовки є залучення учасників освітнього процесу до формування здорового способу життя, для чого в Інституті забезпечуються умови для занять фізичною культурою та спортом у спеціально обладнаних куточках (настільний теніс, тренажери тощо). Крім того, Інститут активно підтримує ініціативи здобувачів щодо проведення культурно-просвітницьких заходів, спрямованих на популяризацію природничих наук та збереження наукової спадщини установи.

8.3. Політика та процедури врегулювання конфліктних ситуацій і запобігання корупції

Дотримання норм етики, моралі та принципів доброчесності в академічному середовищі є фундаментальною основою діяльності установи, що забезпечується через реалізацію Положення про врегулювання конфліктних ситуацій та Порядку реагування на випадки булінгу (цькування), сексуальних домагань та дискримінації в Інституті ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України. На всіх учасників освітнього процесу

поширюється дія антикорупційного законодавства, спрямована на профілактику, виявлення та мінімізацію наслідків корупційних правопорушень. Питання антикорупційної діяльності та етики взаємовідносин регулярно розглядаються на засіданнях Вченої ради Інституту, наукових відділів та зборах трудового колективу відповідно до чинних Методичних рекомендацій із запобігання та протидії корупції. Інститут гарантує учасникам освітнього процесу право на конфіденційне звернення та об'єктивний розгляд скарг у разі виникнення конфліктних ситуацій або порушення їхніх прав.

РОЗДІЛ 9. ПОРЯДОК ЗАТВЕРДЖЕННЯ ТА ВНЕСЕННЯ ЗМІН І ДОПОВНЕНЬ ДО ПОЛОЖЕННЯ

Затвердження Положення ухвалюється вченою радою Інституту ботаніки відкритим голосуванням простою більшістю голосів. На підставі рішення вченої ради видається відповідний наказ.